

OBSAH:

SYMBOLY SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	2535
ZJEDNODUŠENÉ VLAJKY SKANDINÁVSKÉHO TYPU	2545
PRAPOR A ZNAK NOVÉ PLÁNĚ	2546
PRAPOR A ZNAK OBCE JITKOV	2547
NOVÉ VLAJKY	2548
Vojvodina	2548
Čečensko	2551
NOVÉ ZNAKY	2553
Ostrov prince Eduarda	2553
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	2554
RÚZNÉ	2557
Vlajka Harzu	2557
Blahopřání	2558
Regional symbols of Russia	2558

CONTENTS:

REGIONAL SYMBOLS OF SLOVAKIA	2535
A SIMPLIFIED SHAPE OF NORDIC STATE FLAGS	2545
THE FLAG AND ARMS OF NOVÁ PLÁŇ	2546
THE FLAG AND ARMS OF JITKOV	2547
NEW FLAGS	2548
Vojvodina	2548
Chechenia	2551
NEW ARMS	2553
Prince Edward Island	2553
BOOK REVIEWS	2554
VARIA	2557
The flag of Harz	2557
Congratulation	2558
Regional symbols of Russia	2558

vexilologie

134

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

SYMBOLY SAMOSPRÁVNÝCH KRAJOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Zákon č. 302/2001 Zb.z. (§ 7) ukladá samosprávnym krajom, aby si určili svoje symboly (erb a vlajku) a predložili ich na registráciu Ministerstvu vnútra. Vyplýva z toho, že ústredný orgán štátnej moci ani legislatíva nemôže krajom určiť ich symboly. Slovenská heraldická obec vyvíjala však úsilie prispieť radou v tomto procese. No nebola jednotná v koncepcii tvorby týchto symbolov. Spočiatku prevládal názor, že erby krajov majú obsahovať heraldické znázornenie príslušnej dominantnej flóry a v tomto zmysle bolo tiež stvárných osem návrhov krajských erbov. S týmto riešením som nesúhlasil a presadzoval som zásadu, že v nových erboch sa má odzrkadľovať obsah erbov historických stolíc (žúp), na území ktorých sa rozkladajú súčasné kraje. Jedným z dôvodov pre takéto riešenie bolo, že ak tieto kraje majú byť samosprávne, je vhodné, aby v ich symboloch občania videli svoju užšiu „vlast“. Táto je aj v súčasnom povedomí väčšinou prítomná, veď cítiť sa napr. Liptákom, Oravcom, Spišiakom, Turčanom, Šarišanom je stále ešte samozrejme ako označenie miesta pôvodu alebo bydliska.

Ak sa táto zásada mala premietnuť do obsahu erbov nových krajov, bolo treba sa voporiadať s viacerými úskaliaми. Šlo v prvom rade o to, že takmer všetky kraje sa rozprestierajú na území viacerých historických stolíc. Ako príklad môže poslúžiť Žilinský samosprávny kraj ležiaci v severnej polovici trenčianskej stolice a pozostávajúci ďalej z území stolíc turčianskej, liptovskej a oravskej. Stoliciam boli erby udeľované v 16. storočí, nevyznačujú sa preto gotickou jednoduchosťou a ukázalo sa ako nemožné umiestniť do jedného štítu krajského erbu celý obsah viacerých stolicných erbov. Riešenie sa muselo preto hľadať v určení dominantného a priestorovo úsporného heraldického prvku za každú stolicu, ktorý sme označili ako jeho derivát. Do väčšinou štvrtých štítov boli takto umiestnené spomenuté deriváty ako reprezentanti územne tangovaných stolíc. Heraldické kolégium odsúhlasilo moje takto koncipované návrhy erbov a odporúčalo novým krajom ich prijatie. Banskobystrický, Bratislavský, Košický, Prešovský, Trenčianský a Žilinský samosprávny kraj po nepodstatných zásahoch prejavili súhlas s navrhnutými riešeniami. Samospráva nitrianskeho kraja dala prednosť prevzatíu úplného historického erbu nitrianskej stolice ako symbolu kraja, trnavský kraj vypísal v tejto veci širokú verejnú súťaž, ktorej výsledky v menšom rozsahu rešpektovali spomínané zásady.

Dominantné postavenie v jeho novom erbe zaujal mestský znak Trnavy. Obdobne ako v erbe žilinského kraja mestský symbol Žiliny, hoci pôvodná koncepcia vylučovala uplatňovať tu symboly krajských hlavných miest. Heraldický register Slovenskej republiky ako orgán Ministerstva vnútra posúdil rozhodnutia krajov, vo viacerých prípadoch usmernil výtvarnú stránku ich symbolov a vykonal ich registráciu a zverejnenie v 3. zväzku publikácie Heraldický register Slovenskej republiky.

Samosprávne kraje prijali okrem erbov aj svoje vlajky a štandardy predsedov krajov. V prvotnom návrhu som pre všetky kraje navrhol jednotné riešenie listu vlajky preto, aby na prvý pohľad bolo zrejmé, že ide o vlajku samosprávneho kraja. U komunálnych vlajok a zástav platí na Slovensku zásada, že na liste vlajky nesmie byť umiestnený erbový štít. Obsah vexíl miest a obcí určuje Heraldický register pri Ministerstve vnútra preto, aby sa zabezpečila výlučnosť obsahu listu. Vlajky miest majú jeden zástrih, vlajky obcí zástrihy dva. U krajov bolo navrhnuté jednotné riešenie tak, aby vexilá boli bez zástrihu, v pomere strán 2:3 s tým, že list vlajky je raz vodorovne delený, raz zvisle štiepený v jednej tretine od žrde. Sfarbenie bolo riešené individuálne pre každý z ôsmich krajov. Ako vidno z popisov vlajok, prijalo takto navrhnuté riešenia šesť samosprávnych krajov. Prešovský a trenčiansky samosprávny kraj zvolili pozdĺžne pruhy. Ich obsah sa dostatočne líši od doteraz známych štátnych vlajok, Heraldický register neváhal preto registrovať ich, aj keď sa takto narušila jednotná koncepcia krajských vexíl.

Obdobne ako u štandardy prezidenta Slovenskej republiky, vykazujú štandardy krajských predsedov do listu vložený obsah krajského erbu ozdobený obrubou v krajských farbách položených do šikmých pruhov, rovnakým spôsobom ako v prezidentskej štandarde.

Z uvedeného vidno, že sa nepodarilo v plnom rozsahu realizovať zámer jednotnej koncepcie. No s ohľadom na zákonné právomoci samosprávnych krajov možno za úspešný považovať výsledok úsilia dopomôcť krajom k heraldicky a vexilologicky vyhovujúcim riešeniam ich symbolov.

Zdenko G. Alexy

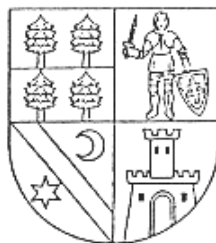
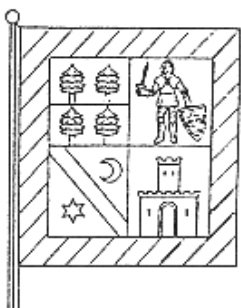
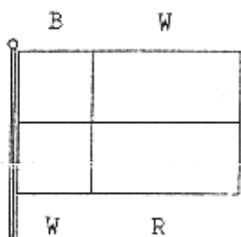
Na ďalších stranách *Vexilologie* preberáme z 3. svazku publikácie Heraldický register Slovenskej republiky (Bratislava, 2003) nejen vyobrazení a popisy krajských znaku a vlajok, ale i vyobrazení standard predsedu a krajských pečeti. V odstavci, kde se uvádí datum přijetí symbolů krajem a datum zápisu do registru, užíváme zkratky autorů a spoluautorů. Jejich vysvětlení je následující:

D.V.	Dragica Vrteřová
F.Ž.	František Žifčák
J.Kt.	Jozef Kirst
L.V.	Ladislav Vrteř
P.Ho.	Peter Horváth
V.L.	Vladimír Labuda
W.S.	William Schiffer
Z.A.	Zdenko Alexy

BANSKOBYSTRICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Štvrtý štít; prvé pole modro-strieborno delené s dvoma a dvoma vyrastajúcimi smrekmi, všetko striedavých tinktúr; v druhom, červenom poli zlatovlasý rytier v striebornom brnení, v pravici so strieborným mečom so zlatou rukoväťou, ľavicou sa opierajúci o červený, zlatom okovaný štít so strieborným dvojitým krížom; v treťom, červenom poli strieborné šikmé brvno, sprevádzané hore strieborným polmesiacom, dolu zlatou hviezdou; zo spodného okraja štvrtého, modrého poľa vyrastajúci strieborný hrad s jednou vežou a s otvorenou bránou vo farbe štítu.

Banskobystrický samosprávny kraj sa rozprestiera sčasti, či úplne na území niekdajších historických samosprávnych celkov – stolíc Zvolenskej, Novohradskej, Tekovskej, Hontianskej a Gemersko-Malohontskej. Smrek, dominantné prvky prvého poľa erbu, sú inšpirované erbom niekdajšej Zvolenskej stolice, udeleného jej r. 1553. Rytier v druhom poli

pochádza z erbu niekdajšej Novohradskej stolice, udeleného jej r. 1551. V treťom poli je spojené heraldické znamenie niekdajšej Tekovskej stolice, udeleného jej r. 1552 (šikmé brvno), a heraldické znamenie niekdajšej Hontianskej stolice, udeleného jej r. 1550 (nebeské telesá). Hrad v štvrtom poli je heraldickým znamením erbu niekdajšej Gemersko-Malohontskej stolice.

Vlajka Banskobystrického samosprávneho kraja má podobu raz deleného a raz v jednej tretine od žrde štiepeného listu, ktorého polia sú sfarbené modro-bielo-bielo-červenou. Pomer strán vlajky listu je 2 : 3.

Štandarda predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Banskobystrického samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Banskobystrického samosprávneho kraja.

Z. A., L. V., D. V., symboly prijaté Banskobystrickým samosprávnym krajom dňa 22. apríla 2002 a do Heraldického registra SR zapísané dňa 29. apríla 2002 pod signatúrou HR B-186/2002.

BRATISLAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

V modrom štíte zlatý jeleň v striebornej zbroji, vyrastajúci zo strieborného kola, vystupujúceho zo zlatého zvlneného pruhu.

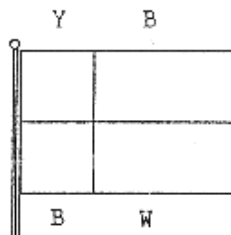
Bratislavský samosprávny kraj sa rozprestiera na území časti Bratislavskej stolice. Obsahom erbu je heraldické znamenie historickej Bratislavskej stolice, koreniace v rodovom erbe Pálfióvcov – dedičných bratislavských županov. Od udelenia erbu Bratislavskej stolici stal sa heraldickým znamením tejto právnickej osoby i príslušného územia. Na odlíšenie od pôvodného stoličného erbu do erbu Bratislavského samosprávneho kraja pribudol zvlnený pruh, symbolizujúci toky Dunaja a Moravy.

Vlajka Bratislavského samosprávneho kraja má podobu raz deleného a raz v jednej tretine od žrde štiepeného

listu, ktorého polia sú sfarbené žlto-modro-modro-bielo. Pomer strán vlajky listu je 2 : 3.

Štandarda predsedu Bratislavského samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Bratislavského samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Bratislavského samosprávneho kraja.

Z. A., L. V., D. V., symboly prijaté Bratislavským samosprávnym krajom dňa 6. decembra 2001 a do Heraldického registra SR zapísané dňa 12. decembra 2001 pod signatúrou HR B-181/2001.

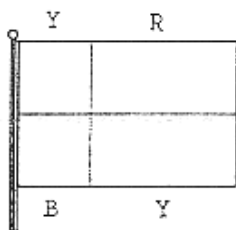

KOŠICKÝ SAMOSPRAVNÝ KRAJ

Štvrtý štít s prvou a treťou štvrtou delenou; v prvom, červenom poli dve strieborné brvná; v druhom, modrom poli strieborný stojaci vzlietajúci vták v zlatej zbroji; v treťom, červenom poli zlatý lev s rozdvojeným a prekríženým chvostom a v striebornej zbroji; zo spodného okraja štvrtého, zlatého pola vyrastajúca zelená dvojlistá ratolesť viniča s jedným červeným, kolmo postaveným strapcom; piate pole trikrát strieborno-červeno delené; zo spodného okraja šiesteho, modrého pola vyrastajúci strieborný hrad s jednou vežou a otvorenou bránou vo farbe štítu.

Košický samosprávny kraj sa sčasti či úplne rozprestiera na územiach viacerých historických samosprávnych celkov – stolíc Abovskej, Turnianskej, Spišskej, Zemplínskej, Užskej a Gemersko-Malohontskej. Dve strieborné brvná korenia v erbe historickej Abovskej stolice, udelenom jej r. 1558, orol pochádza z

Turnianskeho

stoličného erbu,

pochádzajúceho z r. 1619. Lev má svoj pôvod v erbe niekdajšej Spišskej stolice, udelenom jej r. 1593. Strapec hrozna pripomína erb Zemplínskej stolice z r. 1550 a trikrát strieborno-červeno delené pole zasa erb niekdajšej Užskej stolice. Hrad je heraldickým znamením erbu niekdajšej Gemersko-Malohontskej stolice.

Vlajka Košického samosprávneho kraja má podobu raz deleného a raz v jednej tretine od žrde štiepeného listu, ktorého polia sú sfarbené žlto-červenomodro a žlto. Pomer strán vlajky listu je 2 : 3.

Štandarda predsedu Košického samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Košického samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Košického samosprávneho kraja.

J.Kt., F. Ž., L. V., symboly prijaté uznesením zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja č. 2000/08 zo dňa 21. marca 2002 a do Heraldického registra Slovenskej republiky zapísané dňa 15. apríla 2002 pod signatúrou HR K-190/2002.

NITRIANSKY SAMOSPRAVNÝ KRAJ

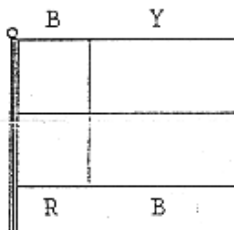
V modrom štíte na zelenej pažiti ležiaci zlatoodetý Kumán, vo zdvihnutej ľavici so zlatým lukom, opierajúci sa o pravý lakeť so strieborným šípom, nad nim pravou nohou na ňom stojací zlatovlasý a zlatobradý rytier, korunovaný zlatou uzavretou korunou, na krku so zlatou reťazou, odedý v striebornom brnení, s červenou cípovitou suknicou, opásaný zlatým mečom na zlatom opasku, vo zdvihnutej pravici so striebornou bojovou sekerou na zlatej rukoväti, ľavicou sa opierajúci o červený trojuhľý štít so strieborným dvojitým krížom.

Hoci sa Nitriansky samosprávny kraj sčasti či celkom rozkladá na území viacerých historických stolíc – Nitrianskej, Komárňanskej, Tekovskej a Hontianskej, poslanci z rôznych historických regiónov sa rozhodli prijať ako svoj erb heraldické znamenie niekdajšej Nitrianskej stolice. Viedlo ich k tomu samo pomenovanie

samosprávneho kraja a jeho sídlo. Erb Nitrianskeho samosprávneho kraja je heraldickou úpravou erbu starej Nitrianskej stolice, udeleného jej r. 1550, v ktorom bojovou sekerou ozbrojený sv. Ladislav víťazí nad pohanským Kumánom.

Vlajka Nitrianskeho samosprávneho kraja má podobu raz deleného a raz v jednej tretine od žrde štiepeného listu, ktorého polia sú sfarbené modro-žltučerveno a modro. Pomer strán vlajky listu je 2 : 3.

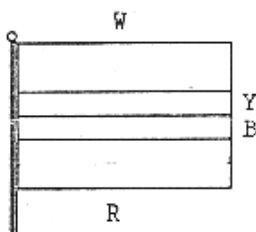
Štandarda predsedu Nitrianskeho samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Nitrianskeho samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Nitrianskeho samosprávneho kraja.

L. V., D. V., symboly prijaté uznesením č. 36/2002 z 5. riadneho zasadnutia Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 13. mája 2002, a do Heraldického registra SR zapísané dňa 28. mája 2002 pod signatúrou HR N-94/2002.

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Štiepený štít; v pravej červenej polovici tri strieborné zvlnené brvná, prevýšené modrou hlavou so zlatou, perlami zdobenou korunou; v druhej, červeno-modro delenej polovici v hornom poli zlatý lev v striebornej zbroji, v dolnom poli nad sebou položené tri strieborné rybky v zlatej zbroji – horná väčšia, spodná menšia.

Prešovský samosprávny kraj sa rozprestiera – čiastočne či úplne – na území troch historických samosprávnych celkov – stolíc Šarišskej, Spišskej a Zemplínskej. Koruna a zvlnené pruhy v prvej polovici erbu sú derivátom erbu Šarišskej stolice, udeleného jej r. 1615, v druhom poli je lev – heraldické znamenie z prvej štvrtiny erbu niekdajšej Spišskej stolice, udeleného jej r. 1593, a tri rybky v treťom poli predstavujú motív z časti erbu niekdajšej Zemplínskej stolice, udeleného jej r. 1550.

Vlajka

Prešovského samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer strán je 2 : 3. Vlajku tvoria štyri pruhy vo farbách bielej (2/6), žltej (1/6), modrej (1/6) a červenej (2/6).

Štandarda predsedu Prešovského samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Prešovského samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Prešovského samosprávneho kraja.

F. Ž., V. L., erb a pečať prijaté dňa 2. augusta 2002 uznesením zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja č. 33/2002 a zapísané do Heraldického registra SR dňa 19. augusta 2002, vlajka prijatá dňa 24. septembra 2002 uznesením zastupiteľstva č. 50/2002 a zapísaná do Heraldického registra SR dňa 23. októbra 2002. Symboly Prešovského samosprávneho kraja sú zapísané v Heraldickom registri SR pod signatúrou HR P-161/02.

TRENČIANSKY SAMOSPRAVNÝ KRAJ

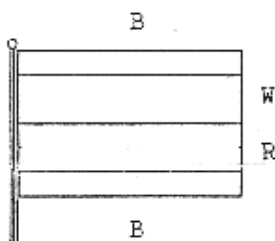
Polovične štiepený a delený štít: v prvom, striebornom poli zo zlatej, začírmi zdobenej koruny vyrastajúci červený obrátený jeleň v zlatej zbroji; v druhom, červenom poli na zlatej, perlamí zdobenej korune stojaci zlatý orol v striebornej zbroji; v treťom, modrom poli strieborná halapartňa na zlatej, z dolného okraja štítu vyrastajúcej rukováti, preloženej strieborným položeným lukom so zlatou tetívou.

Trenčiansky samosprávny kraj sa rozprestiera na častiach územia historických vyšších samosprávnych celkov – Trenčianskej stolice a Nitrianskej stolice. V prvom poli je z koruny vyskakujúci jeleň – klenot erbu historickej Trenčianskej stolice, doloženého v stoličnej pečati z r. 1551. V druhom poli je na korune stojaci orol, inšpirovaný srdcovým štítom podľa erbu, udeleného Trenčianskej stolici panovníkom r. 1650. V treťom poli je derivát erbu niekdajšej Nitrianskej stolice, udeleného jej r. 1550, v ktorom halapartňou

ozbrojený sv. Ladislav víťazí nad pohanským Kumánom, držiacim luk.

Vlajka Trenčianskeho samosprávneho kraja má podobu obdĺžnika, ktorého pomer strán je 2 : 3. Tvoria ju štyri pozdĺžne pruhy: modrý (1/6), biely (2/6), červený (2/6) a modrý (1/6).

Štandarda predsedu Trenčianskeho samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Trenčianskeho samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Trenčianskeho samosprávneho kraja.

L. V., Z. A., D. V., symboly prijaté uznesením zastupiteľstva Trenčianskeho samosprávneho kraja č. 44/2002 zo dňa 22. mája 2002 a do Heraldického registra SR zapísané dňa 23. októbra 2002 pod signatúrou HR T-96/02.

TRNAVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

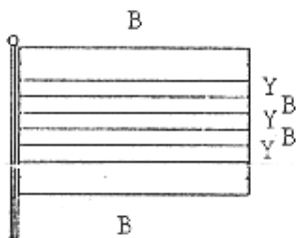
Polovične štiepený a delený štít; v prvom, modrom poli zlaté šesťspicové koleso prevýšené zlatou, perlami zdobenou korunou; v druhom, modrom poli zlatý jeleň v striebornej zbroji, vyrastajúci zo strieborného kolesa, vystupujúceho zo zeleného, doľava ustupujúceho trojvršia; v treťom, zlatom poli tri modré zvlnené pruhy.

Zlaté koleso v prvom poli erbu Trnavského samosprávneho kraja pochádza z erbu centra samosprávneho kraja – mesta Trnavy, ktorá ho vo svojej pečati používala od 13. stor. V druhom poli je erbové znamenie historickej Bratislavskej stolice, na území ktorej ležala veľká časť súčasného kraja. Tri zvlnené pruhy v treťom poli symbolicky vyjadrujú Dunaj, Váh a Moravu.

Vlajka Trnavského samosprávneho kraja má podobu obdĺžnika, ktorého pomer strán je 2 : 3. Tvorí ju

sedem pozdĺžnych pruhov: modrý (2/9), žltý (1/9), modrý (1/9), žltý (1/9), modrý (1/9), žltý (1/9) a modrý (2/9).

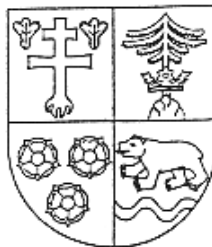
Štandarda predsedu Trnavského samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Trnavského samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Trnavského samosprávneho kraja.

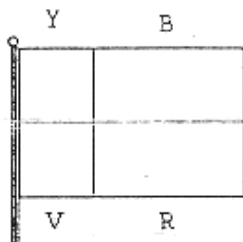
P. Ho., W. S., symboly prijaté Trnavským samosprávnym krajom dňa 12. decembra 2002 a do Heraldického registra SR zapísané dňa 20. decembra 2002 pod signatúrou HR T- 99/2002.

ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Štvrtý štít. V prvom, zelenom poli dvojité kríž s koreňmi, sprevádzaný hore po bokoch dvoma jedľovými ratoľami – všetko zlaté. V druhom, modrom poli zlatou korunou prepásaný strieborný smrek, vyrastajúci zo strieborného skalného brala. V treťom, modrom poli tri zlatostredé a zlatokališné ruže (2, 1), strieborná prevýšená dvoma červenými. Vo štvrtom, zelenom poli nad strieborným zvlneným pruhom kráčajúci zlatý medveď v striebornej zbroji.

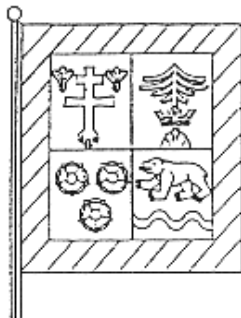

Žilinský samosprávny kraj sa rozkladá – čiastočne či úplne – na území historických samosprávnych celkov Trenčianskej stolice, Liptovskej stolice, Turčianskej stolice a Oravskej stolice. Keďže zastupiteľstvo samosprávneho kraja chcelo heraldicky akcentovať sídlo samosprávneho kraja, v prvom poli je dvojité kríž z erbu Žiliny, pochádzajúceho z 13. stor. Na odlišenie od mestského erbu je toto znamenie sprevádzane dvoma jedľovými ratoľami, zastupujúcimi región Kysúc. V druhom,

modrom poli motív korunou opásaného stromu je derivátom erbu niekdajšej Liptovskej stolice z r. 1680. V treťom poli heraldický motív troch ruží korení z erbu niekdajšej Turčianskej stolice, udeleného jej r. 1709. Medveď vo štvrtom poli pochádza z erbu niekdajšej Oravskej stolice, udeleného jej r. 1669.

Vlajka Žilinského samosprávneho kraja má podobu raz deleného a raz v jednej tretine od žrde štiepeného listu, ktorého polia sú sfarbené žlto-modrozeleno a červeno. Pomer strán listu vlajky je 2 : 3.

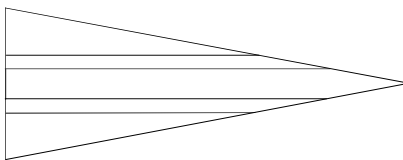
Štandarda predsedu Žilinského samosprávneho kraja má tvar obdĺžnika, ktorého pomer výšky k šírke sa rovná pomeru výšky k šírke erbu. Jej obsahom je heraldické znamenie Žilinského samosprávneho kraja a lemovaná je farbami Žilinského samosprávneho kraja.

Z. A., L. V., D. V., symboly Žilinského samosprávneho kraja prijaté uznesením zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja č. 2/2000 zo 6. februára 2002 a do Heraldického registra SR zapísané dňa 20. mája 2002 pod signatúrou HR Z-94/2002.

A well-known Slovak vexillologist, author of the winning conception, contributes his article on regional symbols of Slovakia to our journal. Their new arms are modeled in the way to refer to the previous counties' arms reminding of the old administrative division of Slovakia under Austrian-Hungarian regime; at least three previous counties have formed present region. As the old regional arms from the 16th century had been too complicated to be simply put together in order to set new arms, their derivatives had to be used instead. Due to the fact that majority of those new arms are quartered, the similar system has been chosen when regional flags are designed. Except of the regions of Prešov, Trenčín and Trnava flags of which are horizontally striped, other regional flags repeat basic colours of their arms in that way. Both regional arms and flags of all Slovak autonomous regions are shown and officially described on the previous pages; the banner of the region's chairperson and the regional seal complete every sheet.

ZJEDNODUŠENÉ VLAJKY SKANDINÁVSKÉHO TYPU

V červenci roku 2002 jsem byl na týden v Norsku. Je mi myslím všeobecně známo, že Skandinávci rádi vyvěšují vlastní vlajky. Téměř před každým domem, každou chatou ční stožár, jediný na znamení nezávislosti. Překvapením pro mne bylo, že často vyvěšují i zjednodušené vlajky, a to nejen soukromníci, nýbrž i veřejné instituce. Pomyšlení, že by šlo zjednodušit skandinávské vlajky, je téměř scestné, vždyť jsou už dostatečně jednoduché. Omyl.

Fotografie ukazuje tři plameny v norských barvách v Eidfjordu poblíž panoramatického kina a vlastivědného muzea. Nelze je označit za soukromé.

V Norsku jsou velice oblíbené plameny, u kterých chybí příčné břevno kříže, to je to, které je rovnoběžné se šňůrou. Vzniknou tak plameny o třech (dánský, švédský, finský) nebo pěti pruzích (norský, islandský). Zjednodušené vlajky, vznikající vynecháním složitého emblému, např. státního znaku, se obvykle označují jako vlajky chudých. V Norsku se tak označit nedají, důvod je pravděpodobně estetický, prostě se jim tato forma víc líbí. Navíc mají tyto plameny pro majitele jednu výhodu. Zatím co národní vlajku je třeba na noc sejmout a druhý den ji zase vyvěsit, plamene se toto pravidlo netýká, a může proto zůstat vyvěšen, dokud to jeho vzhled dovoluje. Koupil jsem si tam na památku nejmenší plamen dlouhý 1 metr, stál 208 norských korun, tj. asi 30 euro, což odpovídá přibližně 900 Kč. Zda naměřené poměry šířek odpovídají

nějaké normě, nemohu posoudit, alespoň prodavač v odborné prodejně potřebami pro jachtaře o žádné nevěděl. Změřil jsem tyto poměry na zakoupeném exempláři - 12 : 3,25 : 7,5 : 3,25 : 12. Tento norský plamen připomíná poněkud plamen divizního velitele norského válečného námořnictva, podle francouzského Alba vlajek *Division commander* (*not commodore*), viz str. NO 1.2.

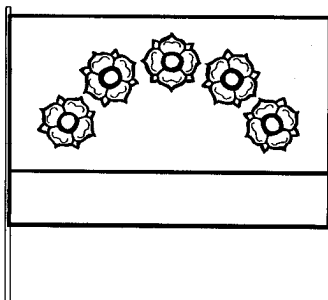
Jiří Tenora

A simplified shape of Nordic state flags is dealt in this article. This streamer shape is characteristic with omitting of the vertical arm of the Scandinavian cross displayed on the national flags of Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden. Either aesthetic reasons or possibility not to lower streamer after sunset are supposed to stand behind a broad popularity of this model among Scandinavian citizens.

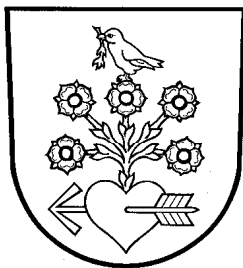
PRAPOR A ZNAK NOVÉ PLÁŇ

Obec Nová Pláň leží na pravém - to znamená moravském - břehu přehradní nádrže Slezská Harta v okrese Bruntál. Se svou necelou třicítkou obyvatel se jedná o spolehlivě nejmenší samosprávnou lokalitu Moravskoslezského kraje.

Historie Nové Pláně sahá do 17. století - teprve na jeho konci vznikla jako osada při těžbě a zpracování mědi a v následujícím století zde pak přibyla i továrna na výrobu měděného zboží. V době před výstavbou vodního díla tvořila Nová Pláň společně se sousedním větším Karlovcem obec s názvem Karlova Pláň. Poté, co z Karlovce zbyl jen barokní kostel na stráni, vystupuje Nová Pláň - přesněji malá, nezatopená část původní Nové Pláně - opět jako samostatné samosprávné sídlo.

1999, přičemž jejich inspiračním zdrojem se stal otisk historického pečetního znamení obce, doložený v první polovině 18. století, na základě rozhodnutí novopláňského

obecního zastupitelstva ze dne 8.6.1999. Po schválení Podvýborem pro heraldiku a vexilologii ze dne 2.10.1999 tak Nová Pláň disponuje praporem s tímto popisem: „*List tvoří dva vodorovné pruhy, červený a bílý, v poměru 3:1. V červeném pruhu do oblouku položeno pět bílých čtyřlístých květů se žlutými semeníky.*“

Kompozice praporu představuje zjednodušenou podobu znaku, jenž se blazonuje takto: „*V červeném štítě zlatým šípem zleva prostrělené stříbrné srdce, z něhož vyrůstá na zlatých stoncích pět stříbrných čtyřlístých květů se zlatými semeníky. Na prostředním květu zlatý pták se stříbrnou snítkou v zobáku.*“

Figura kvetoucího srdce náleží k nejhornější rozšířeným námětům vesnické barokní symboliky slezsko-moravského pomezí. Lze jí rozumět jako velmi poetickému vyjádření toho nejcennějšího, co může v životě obce nastat, to znamená „kvetoucí“ lásky člověka k bližnímu v rámci jednoho společenství.

Popisovaný pečetní - a nově i erbovní - výjev představuje působivý, typický příklad barokní „mechanické“ metafory duševního děje: Šíp v srdci zde totiž reprezentuje zasažení srdce nábojem či impulzem dobra a lásky zvenčí. Květiny pak jakýsi rozkvetlý, mírový stav srdce, který zakládá schopnost odhodlanosti pomoci druhému. Tuto schopnost vystihuje ptáček držící snítku, jenž pouze díky pohybu, kterým srdce prošlo, může spočinout na květině, vyrostlé ze srdce jako symbol cesty k bližnímu.

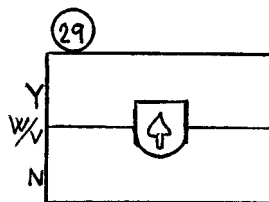
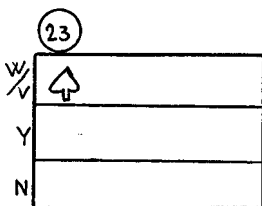
Jan Tejkal

PRAPOR A ZNAK OBCE JITKOV

V prosinci 1996 pověřil starosta Petr Kubát autora tohoto článku vypracovat návrhy na obecní prapor a znak. Dne 10. ledna 1997 se konalo zasedání obecní rady, na kterém Milan Týma předložil 41 návrhů praporu. Po delším vysvětlování a diskusi byly vybrány čtyři návrhy. Jednalo se

o č. 23, 29, 33 a 34.

Tyto návrhy autor poslal 30. ledna 1997 na posouzení Zbyšku Svobodovi, který dne 7. února 1997 v dopise doporučil návrh č. 34. Dne 10. března 1997

starosta Petr Kubát poslal žádost o schválení obecní vlajky a znaku do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V ní zdůvodnil obecní symboly takto: Obec Jitkov byla založena před rokem 1269 Smílem z Lichtenburka, který měl ve znaku dvě zkřížené černé ostrve o šesti sucích na zlatém štítě. Sedm pruhů na praporu a sedm lipových lístků na znaku

symbolizuje

sedm

svobodných

sedláků, kteří po

třicetileté válce

obnovili obec.

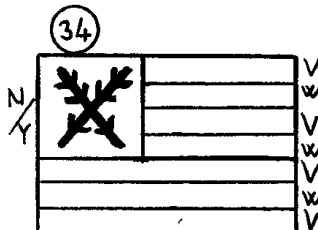
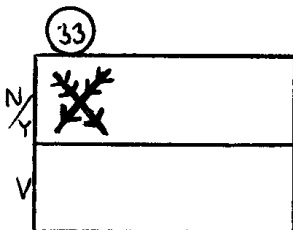
Lipové lístky

jsou symbolem

české státnosti a

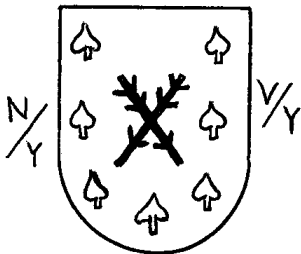
slovanské

vzájemnosti.

Zelená barva též vyjadřuje selský stav. Dne 13. května 1997 výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu PSP ČR přijal usnesení č. 137 k činnosti heraldické komise, ve kterém vyslovuje souhlas s návrhy znaku a praporu obce Jitkov. Dne 11. července 1997 podvýbor pro heraldiku PSP ČR doporučil schválení znaku a praporu. Dne

17. října 1997 předseda PSP ČR Miloš Zeman vydal Rozhodnutí č. 41 o používání znaku a praporu. Na den 1. prosince 1997 byl starosta Petr Kubát pozván do Prahy, kde obdržel od předsedy PSP ČR Miloše Zemana dekret o udělení znaku a praporu. V něm byl znak popsán takto: Na zlatém štítě dvě černé zkřížené ostrve o šesti sucích. Okolo sedm zelených lipových lístků. Popis praporu zněl: Sedm střídavě zelených (4) a bílých (3) vodorovných pruhů. V horním rohu žluté karé o šířce čtyři sedminy šířky listu se dvěma černými zkříženými ostrvemi o šesti sucích. Poměr šířky k délce listu je 2:3.

Prapor byl ve dnech 13. až 14. listopadu 1998 vyvěšen na obecním domě při příležitosti voleb.

Milan Týma

NOVÉ VLAJKY

VOJVODINA

Vojvodina je autonomní provincie na severu Srbska, která na severu hraničí s Maďarskem, na východě s Rumunskem, na západě s Chorvatskem a od samotného Srbska ji dělí řeky Sáva a Dunaj v místě, kde se Sáva vlévá do Dunaje. Moderní historie Vojvodiny začíná osvobozením celé oblasti od Turků na konci 17. století. Úrodné nížiny byly málo osídleny, a tak jejich kolonizace mnoha etnickými komunitami přispěla k dnešní národnostní různorodosti Maďarů, Chorvatů a Srbů, kteří zde žijí. Srbové sem migrovali z jihu v několika vlnách již od 16. století, od kdy byli vytlačováni Turky. Jak postupně slábla turecká hrozba, bylo postupně zrušeno vojenské hraniční pásmo (tzv. Vojenská hranice), zahrnující turecká území od Jaderského moře až po Karpaty, a stávající feudální systém pomalu ustupoval urbanizaci a industrializaci celé oblasti. I místní Srbové původně podporovali maďarské povstání proti Vídni v r. 1848, avšak když Pešť nebyla ochotna uznat etnická práva Srbů, změnili Srbové v tomto sporu stranu a spojili se s Chorvaty, s nimiž se podíleli na potlačení maďarské revoluce.

V této době byla zaznamenána modro-žluto-zelená vlajka a několik jejích variant, které si však viditelně nezískaly velkou oblibu. Na území žup Bačka, Baranje, Srēm a Banát vyhlásili Srbové tzv. vévodství (Vojvodinu) a Stevana Šupljikace provolali vévodou (*vojvoda*). Přes původní nechuť nakonec vídeňský dvůr koncem r. 1848 Vojvodinu uznal jako svébytnou korunní zemi. Znak, který jí byl udělen, tvořil dvojhlavý habsburský orel se srbským erbem (stříbrný kříž sv. Sávy na červeném poli se čtyřmi stříbrnými očilkami) na prsním štítku. Také srbské národní barvy červená, modrá a bílá byly uznány za zemské barvy Vojvodiny. Trojbarevné prapory se znakem jsou dosud uchovávány v městském muzeu v Somboru. Srbská korunní země však existovala jen krátce, a jakmile došlo ke zlepšení vztahů rakouského dvora s Uhrami, Vojvodina byla už v r. 1860 zrušena a její území bylo začleněno pod uherskou správu. Rakousko-uherské vyrovnání v r. 1868 a uhersko-chorvatská dohoda z r. 1869 potvrdily politický statut

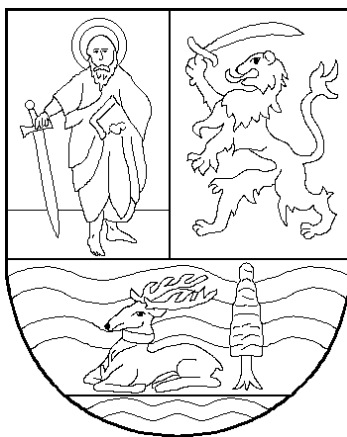
oblasti, rozdělené částečně mezi samotné Uhry (župy *Bács*, *Banat* a *Baranya*) a jejich přidruženou korunní zemi Chorvatsko (župa *Srijem*), což se nezměnilo až do konce 1. světové války. Po ní oblast obsadili srbsí vojáci a snad proto ji poválečné smlouvy začlenily do nově vytvořeného státu jihoslovanských národů.

Hned po 2. světové válce však byla Vojvodina obnovena jako politická jednotka, když se stala autonomní provincií Srbské lidové republiky v rámci Federativní lidové republiky Jugoslávie. I když měla ve druhé Jugoslávii Vojvodina autonomii, neměla vlastní symboly – znak ani vlajku – neboť ty byly považovány za symboly suzerenity, příslušné pouze republikám tvořícím federaci. Ve Vojvodině proto byla vedle vlajky jugoslávské (popř. rudé vlajky Svazu komunistů) používána pouze vlajka socialistického Srbska. Kde se vyskytovaly významnější národní menšiny, tam se používaly jejich národní vlajky, z nichž nejznámější byla vlajka maďarské menšiny – červeno-bílo-zelená trikolóra s jugoslávskou červenou a zlatě lemovanou hvězdou uprostřed.

Autonomie Vojvodiny byla zrušena v r. 1990, když režim Slobodana Miloševiče zavedl novou ústavu; poté však byla samospráva provincie postupně obnovována. V té době začaly některé protimiloševičovské politické strany používat barvy z roku 1848 na svých vlastních emblémech, resp. v návrzích na novou vlajku provincie (viz *Vexilologie* č. 126 a 127). Skutečně přijatá vlajka však těmto návrhům vůbec neodpovídá.

Skupština autonomní provincie Vojvodina přijala 27.6.2002 její znak – dělený a v hlavě štípený štít se župními znaky Bačky, Banátu a Srěmu, jak byly používány za doby rakousko-uherské nadvlády. Znak Bačky (maďarsky *Bács*) byl udělen králem Leopoldem I. (1657-1705) v r. 1699 a tvoří jej modrý štít se zelenou patou, na níž stojí sv. Pavel se svatozářím, oděný do hnědého pláště a držící černou knihu a směrem k zemi obrácený stříbrný meč.

Od šedesátých let 19. století byl používán jako znak župy *Bács-Bodrog* a dnes se objevuje i ve znaku maďarské župy *Bács-Kiskun*. Znak tzv. temešvárského Banátu (*Temišvarski Banat*, maďarsky *Temesvar Bansag*) je červený se zlatým lvem ve skoku, držícím ve zdvižené pravé přední tlapě zlatou šavli. Banát byl zřízen jako separátní habsburská korunní země po osvobození z tureckého podruží v r. 1718, v r. 1779 byl připojen k Uhrám a rozdělen na tři župy. V té době byl znak zrušen, ale zachoval se jako součást pozdějšího znaku župy *Temes*. Objevuje se rovněž v městském znaku Torontalu stejně jako v několika rodových znacích šlechticů pocházejících z této oblasti. Původně byla šavle doplněna useknutou hlavou Turka, což prý mělo inspirovat podobu starého habsburského znaku; sotva se však najde dost důkazů, které by to mohly potvrdovat. Znak Srěmu (*Srijem*, maďarsky *Szerém*) byl udělen Marií Terezií v r. 1747 a tvoří jej tři bílé pruhy na modrém poli a přes ně na zeleném trávníku odpočívající jelen vedle topolu. Zatímco dvě předcházející župy patřily přímo pod uherskou korunu, Srěm patřil koruně chorvatsko-slavonské a s výjimkou krátkého období po r. 1848 župa zůstávala prakticky až do konce 2. světové války pod správou Chorvatska, a to bez ohledu na to, do jakého nadstátního celku bylo tehdejší Chorvatsko začleněno. Když byly na konci 40. let 20. století vytyčeny státní hranice uvnitř Jugoslávie, byla východní část Srěmu přičleněna k Vojvodině. Zvlněné pruhy

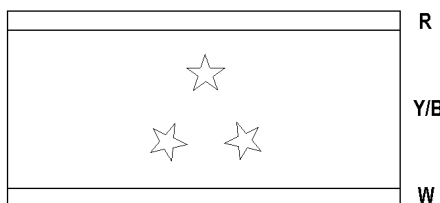

symbolizují na znaku řeky Bosut, Sávu a Dunaj. Podoba stromu ve znaku se časem změnila: původní tereziánský dekret mluví o cypřiši a např. moderní znak chorvatské župy *Vukovar-Srijem* dal přednost podobě dubu.

Vojvodinský znak byl přijat těsnou většinou 68 hlasů z celkového počtu 120 členů parlamentu. Zatímco správná verze má rovné dělení a štípení štítu na tři pole, některé noviny publikovaly verze se zakřivenými liniemi a s prvky přecházejícími z jednoho do druhého pole. Tyto verze jsou považovány buď za návrhy znaku, nebo za jeho chybné provedení. A skutečně několik novin přineslo následující den minimálně tři lehce rozdílné návrhy, jež všechny evidentně pocházely ze stejné „dílny“.

Vlajka byla přijata 27.2.2004 většinou 79 hlasů. Vychází ze srbské trikolóry (R-B-W) s tím, že prostřední pruh je rozšířen a obsahuje tři pěticípé hvězdy uspořádané do kruhu a orientované jedním cípem ven z kruhu. Po stranách jsou tenké pruhy, jejich šířka odpovídá desetíně šířky listu. Trikolóra má symbolicky odkazovat provincii na její srbské dědictví, zatímco modré pole s hvězdami má připomenout její proevropskou orientaci a multietnickou kulturu. Tři hvězdy odpovídají třem historickým částem Vojvodiny – Srěmu, Banátu a Bačce.

Nově přijatá vlajka stejně jako nedávno schválený znak se zdaleka nelíbí všem a jsou vysoce kontroverzními tématy jak ve Vojvodině, tak v samotném Srbsku. Zatímco někteří je nepovažují za dostatečně „vojvodinské“, pro jiné jsou málo srbské. Zejména je odmítají pravavicové srbské strany, které již

přislíbily jejich zrušení, jakmile se dostanou k moci. Pokud tedy hodlají pravičáci splnit své sliby, nelze očekávat, že nové symboly dlouho vydrží.

Rozhodnutí o přijetí vlajky mělo být publikováno v úřední sbírce během března 2004 a po osmi dnech od tohoto okamžiku mělo nabýt právní moci. Současně měla začít vlát vojvodinská vlajka spolu s vlajkou Srbska na vládních budovách. Nová vlajka však byla vztyčena v Novém Sadu již 29.2.2004.

Željko Heimer

Poznámky:

1. Flags of the World, <http://www.fotw.net/flags>, aktualizováno v březnu 2004.
2. Željko Heimer: Flags and Arms of the Modern Era, <http://zeljko-heimer-fame.from.hr>, od 3.7.1996, naposledy aktualizováno v březnu 2004.
3. Željko Heimer: Symboly secesionistických států na území bývalé Jugoslávie – I. část, *Vexilologie* č. 126, prosinec 2002, s. 2374-2378.
4. Željko Heimer: Symboly secesionistických států na území bývalé Jugoslávie – II. část, *Vexilologie* č. 127, březen 2003, s. 2390-2397.
5. Željko Heimer: The Croatian County Flags, XX. mezinárodní vexilologický kongres, Stockholm, Bergen, 2003.
6. Korespondence se Žikicou Miloševićem ze Somboru ve Vojvodině ze září 2003.
7. A történelmi Magyarorszáig vármegyéinek címerei, Budapest, 2001.
8. „Vojvodina dobila grb“, *Dnevnik*, Novi Sad, <http://www.dnevnik.co.yu> z 28.6.2002.
9. „Oda radosti í srpska trobojka sa tri zvezdice“, *Dnevnik*, Novi Sad, <http://www.dnevnik.co.yu> z 17.2.2004.

10. „Vojvodina dobila zastavu“, *Dnevnik*, Novi Sad, <http://www.dnevnik.co.yu> z 28.2.2004.
11. „Na Trgu mladenaca zavijorila se vojvodanska zastava“, *Dnevnik*, Novi Sad, <http://www.dnevnik.co.yu> z 1.3.2004.
12. „Barjak Vojvodine na jarbolima do kraja marta“, *Dnevnik*, Novi Sad, <http://www.dnevnik.co.yu> ze 2.3.2004.
13. „Vojvodina dobila zastavu“, LSV home, <http://www.lsv.org.yu> z 27.2.2004.
14. „Vojvodina dobila grb“, Blic, Beograd, <http://www.blic.co.yu> z 28.6.2002.
15. Tomislav Todorović: Zbrka s grbom, Nin, Beograd, <http://www.nin.co.yu> z 25.7.2002.
16. Grb Vojvodine, Zrenjanin On-line , <http://www.zr.co.yu> z 24.2.2004.
17. Odluka o upotrebi istorijskog znamenja Autonomne Pokrajine Vojvodine, 27.6.2002, *Službeni list APV*, č. 10/2002 (výťahy z úředního věstníku jsou k dispozici na webové stránce http://www.lsvsombor.org.yu/Grb_Vojvodine.htm).
18. Uputstvo o bližem uređivanju upotrebe grba Autonomne Pokrajine Vojvodine, 24.12.2003, *Službeni list APV*, č. 18/2003 (text úředního věstníku je k dispozici na webové stránce <http://www.propisi.com/propis/apv/25790.html>).
19. Odluka o zastavi Autonomne Pokrajine Vojvodine, 27.2.2004. *Službeni list APV*, č. 2/04, Novi Sad, 2.3.2004.

(z angličtiny přeložil J. Martykán)

ČEČENSKO

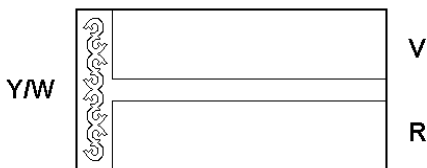
Čtenáři *Vexilokontaktu* č. 12, přiloženého k *Vexilologii* č. 131, budou zřejmě překvapeni informací, že dochází k další změně státní vlajky této republiky Ruské federace. Již v r. 1999, kdy ruská vojska vstoupila do Čečenska a *de facto* ukončila samostatnost vzbouřenecké Čečenské republiky Ičkerie, bylo totiž přijato rozhodnutí o změně státní vlajky tohoto státu, který byl znovu včleněn do sestavy Ruské federace. Protože však před pěti lety došlo jen k návratu k původnímu symbolu autonomie v rámci Ruské federace a po několika letech byly zahájeny práce na nových symbolech, je nynější krok správy republiky jen logickým důsledkem tohoto vývoje.

Když totiž v procesu rozpadu SSSR rozhodl v listopadu 1990 Celonárodní sjezd čečenského lidu o vyhlášení nezávislosti dosavadní Čečensko-ingušské ASSR pod názvem Čečensko-ingušská republika, schválil také 23.11.1990 její státní vlajku v podobě tmavě zeleného listu se dvěma červenými úzkými vodorovnými proužky a bílým proužkem stejné šíře mezi nimi při dolním okraji. Když však byla 8.6.1991 pokračováním sjezdu jednostranně vyhlášena samostatná Čečenská republika, v níž navíc 27.10.1991 získaly moc separatistické síly vedené Džocharem Dudajevem, bylo třeba dosud neoficiálně používanou, ale Moskvou tolerovanou vlajku z r. 1990 nahradit symbolem novým. Dne 2.11.1991 sjezd schválil novou podobu státní vlajky – na zeleném listu čtyři stejně široké vodorovné proužky při dolním okraji – bílý, červený, bílý a zelený. Státní prapor byl pak doplněn modro-žlutou kresbou státního znaku – kresbou sedícího vlka v kruhovém poli na rozvlinách s devíti bílými pěticípými hvězdami. (1)

In vazí ruských vojsk do Grozného 30.9.1999 byla vzbouřenecká republika, která pro odlišení od státu existujícího v ruském a sovětském područí přijala 16.1.1994 název Čečensko-Ičkerie (od 24.3.1998 Čečenská republika Ičkerie), poražena. Je logické, že bylo třeba zrušit i její neblaze proslulý symbol. Exilové Zákonodárné shromáždění Čečenské republiky, které od r. 1996 pobývalo v Moskvě, ustavilo na ruských bodáčích

svou moc i v samotném Čechensku a 17.11.1999 schválilo novou vlajku, totožnou s neoficiálním symbolem z let 1990-1991. (2)

Koncem r. 2000 byla Čechenská republika zastoupena mezi vlajkami vlajčími nad budovou Rady federace (horní komora ruského parlamentu) zeleným listem se širokým bílým vodorovným pruhem uprostřed lemovaným úzkými červenými proužky po stranách (bílý pruh včetně lemu zabíral ca 1/3 šířky listu). Není však známo, že by tato vlajka měla úřední charakter. (3) V této době totiž již přicházely zprávy o zahájení prací na nové symbolice Čechenska. Jak informovali Jevgenij Čubarov a Alexandr Čujkov v deníku *Izvestija* 5.11.2001, bylo k posouzení správě republiky předáno 6 návrhů nového státního znaku, které vycházejí ze znaku bývalé Čechensko-ingušské ASSR. Návrhy rovněž důsledně opomíjejí turkického vlka, jenž je prý již natrvalo spojen s existencí protiruského režimu Ičkerie a navíc muslimská víra místních obyvatel údajně nedovoluje zpodobňovat živé bytosti. I když správce Čechenska Kadyrov prý nestanovil pro ukončení prací pevný termín, citoval tento deník místního funkcionáře Š. Chamaldajeva, že se tak stane v nejbližší době. (4) Přijetí nového znaku a hymny v krátké době však avizoval správce Kadyrov ještě 8.9.2003 ve svém rozhovoru pro rozhlasovou stanici „Echo Moskvy“, když informoval o existující soutěži na nejlepší návrh znaku a hymny země. (5) O vlajce se začalo mluvit až v prosinci 2003, kdy Státní rada (provizorní nejvyšší orgán republiky do zvolení nového parlamentu) začala 9.12.2003 v pracovní skupině posuzovat předložené návrhy. Proces schvalování nových státních symbolů byl evidentně urychlen jednak přijetím nové ústavy Čechenska 23.3.2003, jednak zvolením dosavadního správce prezidentem 5.10.2003. K budoucí vlajce řekl agentuře Interfax Danilbek Tamkajev, místopředseda Státní rady a předseda Státní komise pro heraldiku, předsedající pracovní skupině, že bude dvoubarevná – červenozelená – přičemž na ní nebudou žádné bílé proužky; bílá barva prý totiž nemá žádný vztah k dějinám, obyčejům ani tradicím čechenského lidu. Závěry komise měly být radě předloženy do konce prosince 2003. (6) Jednání komise však nebylo tak jednoduché, jak předpokládal její předseda – ještě 8.1.2004 posuzovala více než deset variant znaku, které jí předložili veřejní a političtí činitelé, umělci, historikové a znalci práva. Pokud jde o vlajku, shodla se komise na dvou modelech – vlajkou vyvěšenou nad budovami správy, vlády a Státní rady, nebo zelenobíločervenou vlajkou navrženou členy komise. Otázka hymny byla zatím odložena, neboť předložené texty neodpovídají požadavkům zadaným Státní radou při zahájení celé soutěže. (7)

Státní rada rozhodla o novém státním znaku a vlajce Čechenské republiky 25.2.2004. Podle vyjádření mluvčího Státní rady Sajda Dibijeva zpravodaji agentury Interfax měl být předložen ke schválení prezidentu republiky Kadyrovovi návrh členů komise. (8) Sestával ze dvou

vodorovných pruhů – zeleného nad červeným – oddělených úzkým bílým proužkem a ze zlatého národního ornamentu na úzkém bílém pruhu při žerdi. Příslušný zákon schválila Státní rada 25.5.2004 s tím, že nová vlajka Čechenska bude poprvé oficiálně vztyčena spolu s vlajkami ostatních subjektů Ruské federace dne 12.6.2004, kdy Rusko slaví Den nezávislosti. (9) Zákon nabyl účinnosti 27.5.2004, kdy byl publikován v deníku *Izvestija* č. 92/26649, s.2. (10)

-jm-

Poznámky:

- (1) M.V. Revnivceva ve *Vexilologii* č. 88, s. 1726-1727. Stejný zdroj uvádí, že zelená barva představuje islám a život čečenského lidu, bílá světlý začátek jeho budoucnosti a štěstí, které ho čeká, zatímco červená barva připomíná boj za nezávislost čečenského lidu od dob kavkazské války, v níž legendární imám Šamil vedl své lidi do bojů pod tradičními červenými prapory. V zahraničí byl znak na vlajce zpravidla zobrazován v černobílém provedení.
- (2) I.S. Smetannikov, *Gerby i flagi subjektov Rossijskoj Federacii*, Moskva 2003, s.37. Tuto vlajku přinesl i *Vexilokontakt* č. 12.
- (3) <http://www.vexillography.narod.ru/subjects/chechnya>
- (4) <http://izvestia.ru/politic/article8995> z 5.11.2001.
- (5) <http://www.rbc.ru/rbcfreenews.shtml?/2003090815849.shtml> z 8.9.3003.
- (6) <http://grani.ru/War/Chechnya/m.53511.html> z 9.12.2003. Uvedená zpráva agentury Interfax současně cituje Tamkajeva, že Čečenci používali červené prapory po mnoho staletí a že zelená barva symbolizuje náboženské vyznání většiny obyvatel republiky.
- (7) <http://www.regnum.ru/expnews/201358.html> z 8.1.2004.
- (8) <http://www.gazeta.ru/lenta.shtml?308204> z 25.2.2004.
- (9) <http://www.vesti.ru/news.html?id=55350> z 25.5.2004.
- (10) Osobní sdělení M.V. Revnivceva, který laskavě poskytl i všechny předcházející odkazy na webové stránky.

NOVÉ ZNAKY

OSTROV PRINCE EDUARDA

Kanadská provincie Ostrov prince Eduarda se roku 2002 dočkala polepšení svého znaku, uděleného roku 1905 londýnskou College of Arms, který ovšem byl vlastně potvrzením neoficiálního znaku z doby koloniální.

Ostrov objevil roku 1534 francouzský mořeplavec Jacques Cartier a nazval jej Île St. Jean, dnešní jméno dostal jako britská kolonie roku 1798 podle prince Eduarda, vévody z Kentu, čtvrtého syna krále Jiřího III., jehož jediná dcera Viktorie se stala pátou vládnoucí královnou Velké Británie. Tyto souvislosti jsou vyjádřeny i v polepšeném znaku této nejmenší provincie Kanady.

Popis znaku zní: Ve stříbrném štítě na zeleném ostrově vlevo dub s plody, vpravo tři doučky, vše přirozených barev; v červené hlavě štítu zlatý kráčejlík a vstříč hledící lev. Na přílbě s červeno-bílými příkrývadly a na točenici týchž barev je klenot: Na travnatém vrchu zpět hledící, královsky korunovaná sojka americká (*Cyanocitta cristata*), držící v zobáku list červeného dubu se žaludem, vše přirozených barev.

Štítonoši jsou dvě černé, stříbrně zdobené lišky (*Vulpes fulva*), pravá s obojkem z bramborových květů přirozené barvy, levá s obojkem z části stříbrné rybářské sítě. Podnoží tvoří zelený pahorek, na němž je modrá hvězda Mi'kmaq mezi dvěma střevíčníky (*Cipripedium acaule*), růžemi, bodláky, trojlístky jetele a liliemi, vše přirozené barvy.

Heslo: Parva sub ingenti.

Dub ve štítě původně představoval Anglii, pod jejíž ochranou jsou tři doušky, symbolizující tři hrabství ostrova; ostrov, z něž vyrůstají, připomíná, že i Británie je ostrovem. Anglický lev v hlavě štítu je převzat ze znaku prince Eduarda, vévody kentského. Blazon neříká, že jeho zbroj je modrá, protože to se rozumí podle pravidel britské heraldiky samo sebou.

Přílba na štítě je zlatá (blazon to však nestanoví), královská; královská koruna, již nese na hlavě sojka v klenotu, je zvláštní znamení přízně královny Alžběty II. jako kanadské panovnice. Sojka sama pak je ornitologický emblém ostrova. Lišky, držící štít, připomínají chov vzácných stříbrných lišek na ostrově. Květy na trávníku jsou symboly národů, k nimž patřili původní přistěhovanci – Angličanů, Skotů, Irů a Francouzů, střevíčník je florální symbol provincie. Osmihrotá hvězda uprostřed je staletým mýtickým symbolem kmene Mi'kmaqů, nejstarších obyvatel ostrova, a představuje slunce. Latinské heslo znamená: Malý pod ochranou velkého.

Znak byl autorizován vícekráem kanadským dekretem z 26. dubna 2002 a uzákoněn byl 13. prosince téhož roku.

Vlajka provincie byla zavedena 14. března 1964 a nese stejná znamení jako štít, má však navíc na třech okrajích červeno-bíle kouskovaný lem, což jsou barvy Kanady.

Jiří Louda

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Kapesní atlas. Vlajky světa. Praha: Ikar a Knížní klub, 2000. 240 s. Cena 199,- Kč. ISBN 80-7202-439-6.

Před časem se na našem trhu objevila publikace Kapesní atlas. Vlajky světa. Knihu přeložila z anglického originálu (London: Dorling Kindersley, 1997) Blanka Brabcová, redigoval ji Luděk Příhoda. Na vzniku publikace se podílel Flag Institute, a snad proto je věnována W.G. Cramptonovi. Právě v této souvislosti je nutné říci, že zdánlivě sympatická a líbivá knížečka kapesního formátu zdaleka nedosahuje úrovně Cramptonových znalostí. Je těžké odhadnout, zda se o to postarali vydavatelé originálu (autor není uveden) nebo jeho českého vydání. Skutečností zůstává, že v publikaci je celá řada drobných i zásadních chyb, jejichž počet narůstá právě neoborným a místy i kostrbatým českým překladem.

Po úvodu o vlajkách obecně následuje přehled „klíčových“ vlajek světových dějin. Jde např. o rudou vlajku, o vlajku nizozemskou, vlajku F. de Mirandy či etiopskou „rastafariánskou“, tedy o takové, které měly vliv na vznik některých skupin vlajek. Na další dvoustraně jsou zmíněny nejdůležitější typy vlajek (trikolóra, vlajka s křížem).

Za tímto úvodem jsou řazeny vlajky jednotlivých států, a to v pořadí poněkud nezvyklém na naše poměry – dle kontinentů, a to nikoliv abecedně, ale podle své zeměpisné polohy, což znesnadňuje orientaci těm, kteří jsou zvyklí v knize listovat. Obsah knihy je na jejím

začátku, na konci pak abecední rejstřík, bez něhož se čtenář rozhodně neobejde. Každému státu je věnována minimálně jedna strana s uvedením poměru stran vlajky, data jejího zavedení a použití. V záhlaví prakticky každé je uvedeno, že se jedná o státní a civilní vlajku, přičemž slovo *státní* je nesprávně uvedeno i u těch vlajek, kde je vyobrazena vlajka bez státního znaku, který je právě tím prvkem pro rozlišení obou použití. Proto jsou jako státní (i civilní) nesprávně označeny např. vlajky Finska, Španělska, Rakouska, Haiti, Bolívie aj. Pod záhlavím je vyobrazena současná vlajka a uvedena její historie a symbolika. Text je doplněn malinkou mapou s vyznačením polohy státu, a pokud není text příliš dlouhý, je stránka zaplněna i státním znakem nebo vlajkou jiného typu (Bahamy, Indie či Slovensko). Je-li stát rozdělen na jednotky, které mají vlastní symboly (zde použito termínu *podstátní vlajky*), jsou tyto uvedeny s minimálními údaji, popř. datem přijetí.

Graficky zdařilá knížka však má řadu odborných chyb, jejichž množství je pro našeho čtenáře zarážející, zejména přečte-li si tradičně kapitolu věnovanou České republice. Platnost protektorátní vlajky byla podle publikace 1938-1949, černá orlice ve státním znaku je prý pouze převzata ze znaku Slezska, moravská orlice je označena jako *kostkovaná* místo šachovaná. U Slovenska je datum obnovení Československa uvedeno správně, avšak za vlajku Slovenského státu je považována vlajka se znakem s tím, že současná vznikla posunutím znaku k žerdi! Z dalších zajímavostí uveďme, že bývalý symbol SSSR je označován za rudou vlajku, jejíž vznik se datuje Velkou francouzskou revolucí, jakož i řadu chyb geografických – Korsika není francouzským zámořským územím, Severní Mariany nejsou Západními, Zair již neexistuje (zejména pak s vlajkou DR Konga).

Po stránce polygrafické je knížka kvalitní a vyhnuly se jí obvyklé problémy s barevností. Další její výhodou je její formát, umožňující snadné nošení v kapse. Vexilologické hodnocení je však rozpačité – odborník nalezne chyby snadno, méně informovaný čtenář může porovnáním údajů znejistět a laik se poučí mnohdy nesprávně ... Svými odbornými chybami tato publikace české vexilologii bohužel spíše uškodila.

Petr Holas, Pavel Fojtík

Diccionario de vexilologia (Vexilologický slovník), Sociedad Española de Vexilologia, vydal Rafael Alvarez nákladem vlastním, č. 100522; rok vydání, cena ani náklad neuvedeny.

Kolektiv sedmi autorů pod vedením Rafaela Alvarezze Rodrigueze zpracoval pod egidou Španělské vexilologické společnosti (SEV) a na její výzvu z XII. národního kongresu v Guadalajare tuto pozoruhodnou publikaci, jejíž absence španělští vexilologové již dlouho želeli. Iniciátor myšlenky Juan Gual Fournier se v březnu 1998 sešel v jednom z madridských hotelů s místními vexilology, zajímajícími se o tuto problematiku, a založil devítičlennou pracovní komisi pro přípravu slovníku; na slovníku samém pak pracovalo sedm jejích členů. Vznikla přehledná knížka se 726 vexilologickými hesly (jenom těch, které se vztahují k pojmu *bandera* /vlajka/, je 116). Kromě tradičního vexilologického názvosloví, jak je známe z naší praxe, zahrnuje i výkladový slovník mnoha pojmů ze španělské i světové historie, jež se vztahují k vlajkám či praporům a jejich předchůdcům, vexiloidům. Cizinec by jistě přivítal bohatší obrázkový doprovod k typologii vlajek a praporů, nedostatkem je pak nepřítomnost grafického znázornění popisu listu vlajky, běžné v každé vexilologické publikaci. Na rozdíl od nich však slovník zahrnuje vedle

stručného převodního klíče baskických vexilologických pojmů do španělštiny i přehled nejvýznamnějších vexilologických publikací ve světě (nás potěší, že vedle *Vexilologie* jsou zmíněny i *VexiINFO* a *Vexilokontakt*), seznam hlavních vexilologických prací španělské provenience a rejstřík autorů, kteří přispěli do prvních 80 čísel bulletinu *SEV Banderas* (mezi nimi jsou i A. Brožek a J. Tenora). Pomineme-li tyto „bonbónky“ navíc, i samotný vexilologický výkladový slovník je praktický a velmi užitečný pro každého vexilologa. Z toho hlediska lze španělským kolegům jen tiše závidět a přát si, aby něco podobného vzniklo i v češtině. Najde se obětavý autor? -jm-

Vladimír Baar: *Národy na prahu 21. století – emancipace nebo nacionalismus?* 2. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita a nakladatelství Tilia, 2002, 415 s., 34 s. map a 46 tabulek, cena 290,- Kč. ISBN 80-86101-66-5.

Habilitační práce našeho člena, docenta a rektora Ostravské univerzity není sice vexilologickým dílem, ale pro vexilologa velmi užitečným zdrojem informací. V podstatě kniha předkládá podrobné analýzy těch národů dnešního světa, které hledají způsob, jak se mezinárodně prosadit a zviditelnit, případně jak obnovit nebo vytvořit vlastní stát. Emancipační aktivity některých sledovaných subjektů se pak dokládají v řadě míst v textu i pomocí aktivit vexilologických. Analýzy jsou velmi podrobné, jsou dokumentovány i četnými mapami, grafy a tabulkami a vexilolog v nich často nalezne podklady pro vysvětlení vzniku neobvyklých nebo neočekávaných vlajek. Nezanedbatelným kladem práce jsou i dobře zpracovaná jména národů a národností a jimi obývaných území v oblastech, kde názvy jsou nejednotné a rozkolísané (zvláště na území dnešního Ruska, ale i jinde). Myslím, že bychom je v našem zpravodaji mohli považovat za závaznou normu. Autor zavedl na Ostravské univerzitě magisterský obor nazvaný Politická a kulturní geografie, který stojí na rozhraní geografie, politologie a sociologie a může v rámci interdisciplinárního pohledu na současný svět nejen využít, ale i prezentovat vexilologii. Im

Aleš Brožek: *Lexikon vlajek a znaků zemí světa*. 2. vyd. Praha: Kartografie, 2003, 224 s., 14,5 x 20 cm, barevná vyobrazení, cena (brož.) 199,- Kč. ISBN 80-7011-776-1.

Kniha začíná úvodem autora, po němž následuje krátký výklad o státních vlajkách a znacích. Dále pokračuje mapami světa a jednotlivých kontinentů. Hlavní část knihy tvoří kapitoly o jednotlivých státech, řazené abecedně od Afghánistánu po Zimbabwe. Knihu zakončuje přehled závislých území a abecední rejstřík. U každého státu je barevné vyobrazení státní vlajky a státního znaku či státní pečeti, pokud znak jako takový neexistuje. V rohu nad nimi je malá kruhová mapka znázorňující umístění příslušného státu ve světě. Dále pokračují informace o rozloze, počtu obyvatel, hlavním městě a krátký historicko-politický přehled. Následuje základní text o historii a symbolice státní vlajky a znaku. Kvalitní tisk je proveden na dobrém polokřídovém papíru. Vyobrazení jsou dostatečně veliká, aby byly patrné i drobné detaily. Oproti prvnímu se ve druhém vydání setkáme jak s aktualizovanými vyobrazeními vlajek i znaků, tak s aktualizovanými texty. Zcela přepracována byla např. kapitola o Afghánistánu, Bhútánu, Korejské republice, Lotyšsku, Maledivách ad. Mnohé kapitoly

byly doplněny dosud nepublikovanými údaji o autorech státních symbolů (Antigua a Barbuda, Čína, Džibutsko, Ghana, Kapverdy aj.). Texty a vlajky i znaky týkající se závislých území a autonomních jednotek však opět scházejí. Byla pouze přidána tabulka ke konci knihy s názvy závislých území, kterému státu toto území patří, jeho rozloha, počet obyvatel, sídlo správy a zda má vlastní vlajku. Údaje o antarktických územích však chybí zcela, z dalších jsou opomenuty např. Ålandské ostrovy či Kokosové (Keelingovy) ostrovy. Saint-Pierre a Miquelon má vlastní vlajku, podle knihy nikoliv. Obdobně je tomu i v případě Tokelau.

V kapitole věnované České republice (v knize nazývané Česko) byla v textu opravena chyba z vydání předchozího, kde byl K.H. Frankovi nesprávně přiřčen titul říšského protektora (nyní je správně označen jako státní tajemník v úřadu říšského protektora). Jde však o to, že osobou, která by měla být v knize uvedena, byl opravdu říšský protektor, v té době Konstantin svobodný pán von Neurath. Brožek tak opakuje chybu z publikace Z. Svobody Česká státní a vojenská symbolika. Neopraven však zůstal „překlep“ v dataci mnichovské dohody (namísto 30. září 1938 je chybně uvedeno datum 30. října 1938!).

Vyobrazení znaků jsou aktuální (Afgánistán, Albánie, Bahrajn, Komory, Rwanda atd.). Najdeme i novou kapitolku věnovanou Řádu maltézských rytířů, Taiwanu, Východnímu Timoru a Západní Sahaře. Některé chyby a nepřesnosti však odstraněny nebyly. Tak např. chybí štít na znaku Burkiny Faso, chybné tinktury má Saladinův orel na znaku Egypta, divný odstín má barva Saladinova orla na znaku Jemenu. Trochu cize působí nedůsledné používání zlaté barvy na některých státních znacích, protože na jiných je použita normální žlutá barva. Také nedodržení správných barevných odstínů je častým nešvarem objevujícím se i v jiných, nejen českých publikacích: stát Kiribati by měl mít stejný odstín modré jak na vlajce, tak na znaku – zde je pouze odstín na vlajce správný. Nápis na stuze u znaku Západní Sahary (s. 219) je nečitelný atd.

V knize byly v mnoha případech použity v detailech nepřesné kresby Stanislava Valáška z knihy Vlajky a znaky zemí světa vydané v Praze roku 1975, avšak bez toho, že by autor kreseb byl kdekoliv alespoň zmíněn.

Knihu lze celkově hodnotit pozitivně, i když k dokonalosti má podobně jako ostatní díla o symbolech celého světa značně daleko. Je škoda, že nakladatelství se snažilo minimalizovat výrobní náklady a nenechalo dílo lektorovat. Tohoto úkolu by se ovšem rád a nezištně zhostil některý člen Vexilologického klubu.

Přes veškeré výhrady lze tuto knihu vřele doporučit (také pro její cenu) do knihovny každého zájemce o vlajky a znaky.

R. Klimeš

RŮZNÉ

VLAJKA HARZU

Jsou různé státy, provincie, svazky obcí, obce a korporace, které mají vlastní vlajky, ale pravděpodobně je tak vybaveno jen jedno pohoří: Harz. Turisté a lázeňští hosté, kteří Harz navštěvují, tam mohou spatřit vedle vlajek spolkových, zemských i městských také vlajku, která se od německé národní vlajky liší jen tím, že její prostřední pruh není červený, ale zelený – jde tedy o černo-zeleno-žlutou trikolóru (1:1:1). Vlastní oblast této vlajky je Horní Harz, ale nejde přitom o vlajku stejnojmenného města, k němuž patří lázně Altenau, Clausthal-Zellerfeld, Schulenberg a Wildemann. Barvy municipality Oberharz (odvozené z jejího znaku, jenž má na červeném poli dvě zlatá břevna, překrytá

stříbrným stoupajícím koněm) jsou červená a žlutá, příp. červená, bílá a žlutá. Barvy černá, zelená a žlutá, případně černá, zelená a zlatá se objevují už v 18. století na kroji horníků: černá hornická halena (Bergkittel), zelený hornický klobouk, zlaté prýmký a knoflíky. Jejich symboliku vyložil v roce 1907 ve verších vrchní důlní rada Karl Schnabel takto:

Důlní tma „černá“, jedle „zelená“,
„zlato“ poslané světlem,
obepínají hornický znak
jako černo-zeleno-zlatá stuha.

Kdy se začaly užívat tyto barvy v podobě vlajek, se už nedá zjistit, ale kulturní pověretec Horního Harzu Seidel se domnívá, že se tak stalo už před r. 1939 z iniciativy Harzského klubu. Vlajku jsem spatřil např. v Altenau 17.6.1983. (přeložil Ludvík Mucha)

Arnold Rabbow

BLAHOPŘÁNÍ

Členu našeho klubu plk. Jiřímu Loudovi udělila Univerzita Palackého v Olomouci za jeho celoživotní dílo v oboru heraldiky 28.6.2004 čestný doktorát. Upřímně blahopřejeme.

Výbor Vexilologického klubu

REGIONAL SYMBOLS OF RUSSIA

The next issue of VEXILOKONTAKT for our foreign readers has been just published! With enormous extent of 64 pages with 50 black-and-white and 38 colour illustrations this publication summarizes all available data on history of the arms and flags used by 6 provinces (*krai*), 1 autonomous region, 10 autonomous districts and two main cities of Russia enjoying a special status of the subjects of the Russian Federation. If you are interested in this issue that was published for a special occasion of the 3rd Czech National Congress of Vexillology send kindly USD 7,- (overseas) or EUR 5,- (Europe) cash to the address of the Vexillological Club. Price reduction 50% is available for the VK members only.

-jm-

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) – the journal of the Vexillological Club, CZ-130 00 Prague 3, Pod lipami 58, The Czech Republic. Editor-in-chief Aleš Brožek. Editorial Board A. Brožek, J. Eichler, P. Exner, P. Fojtík, J. Hubka, J. Martykán, L. Mucha, Z. Svoboda and J. Tenora. Artwork Petr Exner, Jan Tejkal, Jiří Tenora, and Milan Týma. Photo Jiří Tenora. English translations Jaroslav Martykán.

September 2004

No. 134

VEXILOLOGIE (ISSN 1211-2615) - zpravodaj Vexilologického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Výkonný redaktor ing. Aleš Brožek. Toto číslo připravila redakční rada ve složení ing. A. Brožek, mgr. J. Eichler, ing. P. Exner, mgr. P. Fojtík, J. Hubka, ing. J. Martykán, doc. dr. L. Mucha, CSc., dr. Z. Svoboda a ing. J. Tenora. Výtvarně spolupracoval ing. P. Exner, mgr. J. Tejkal, ing. J. Tenora a M. Týma. Foto ing. J. Tenora. Anglické překlady ing. Jaroslav Martykán.

Září 2004

č. 134

vexilologie

134

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE

